

Hardsyssel Historiske Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

Historiens Dag:

Det startede i Ørre Sogn

124 husstande og 422 indbyggere.

Sådan kunne størrelsen faktisk gøres op i Ørre Sogn i Herning Nordre Provsti i slutningen af 1960-erne. Det var lige før, at Ørre som et led i kommunalreformen i 1970 skulle overføres til og være en del af Herning Kommune. Det var de sure over i Ørre.

Som sognebarn i Ørre var den dengang 18-19-årige Helge Sander det nok også. Han satte sig i hvert fald for at skrive sognets historie for at få styr på lokalhistorien, inden Ørre skulle være en del af den store Herning Kommune. En bog blev det dog ikke til, men derimod en film om alt på kryds og tværs og "hvad der kunne krybe og gå" i sognet dengang.

Helge Sander i gården til Folkeuniversitetscentret Skærum Mølle i Vemb, hvor han holdt foredrag ved Historiens Dag.

Fra Ørre Forsamlingshus til Herning-Hallerne

Filmen – dengang var det på smalfilm – skulle have premiere i Ørre Forsamlingshus. Unge Sander satte ikke forventningerne højt til antallet af gæster til premieren. Omkring de 35 stole var vel nok. Men der mødte 300 mennesker op til præsentationen af den nye film om Ørre. Syv gange blev den genopført. Efterfølgende flyttede den til det langt større forum i Herning-Hallerne, hvor der blev solgt 2.400 billetter. Og den var udsolgt dér fem gange.

På den måde blev Ørre Sogn (der i øvrigt i 2010 blev lagt sammen med Sinding til Ørre-Sinding Sogn) og dens aktuelle historie kendt i hele den nye Herning Kommune og mere end det i hele det midtjyske område. På den måde var den lokalhistoriske baggrund og grobund i det lille sogn og respekten for de lokale rødder på mange måder også med til at forme den nu 75-årige Helge Sanders spændende karriere, der har bragt ham vidt omkring – lokalt, regionalt, nationalt og internationalt:

En karriere, der i korte træk og f.eks. førte ham fra Ørre til journalistelev på Herning Folkeblad, journalist på Jyllands-Posten, arrangementschef i Herning-Hallerne, hvor han bl.a. sørgede for, at der kom 6-dages cykelløb til Herning, direktør i fodboldklubben Herning Fremad, borgmester i Herning fra 1998 til 2001 og minister for videnskab, teknologi og udvikling i Anders Fogh regeringen fra 2001 til 2010.

Som et af mellemspillene i alt dette var han tilbage i 1970-erne en af frontkæmperne for at få indført professionel fodbold i Danmark. Og netop professionaliseringen af dansk idræt var emnet for Helge Sanders foredrag ved Historiens Dag den 25. oktober i Hardsyssel Historisk Samfund på Skærum Mølle.

Ovenstående, som Helge Sander lagde meget vægt på i sit foredrag, er et eksempel på, at interesse for og engagement i lokalhistorien kan føre vidt og ad mange veje. Det er en stor ballast at kende sine rødder.

Omstående artikel er et lille indblik i Helge Sanders foredrag om forspillet til professionel fodbold i Danmark, og hvordan "de glade amatører" i Ikast FS over årene blev til bl.a. FC Midtjylland som den professionelle topklub i Danmark, som vi kender i dag.

..og så blev dansk fodbold professionel

- Jeg er slet ikke interesseret i fodbold. Men hold da op, hvor var det et spændende foredrag.

Sådan lød det spontant i kaffepausen fra flere af deltagere i Historiens Dag på Skærum Mølle lørdag den 25. oktober, efter at Helge Sander havde holdt en times foredrag om professionaliseringen af dansk idræt - med hovedvægten på forspillet til, at der i slutningen af 1970-erne blev indført professionel fodbold i Danmark. Nærværende og særligt interessant, fordi Helge Sander selv var en af frontfigurerne i bestræbelserne på at få professionelle tilstande i dansk fodbold.

For unge Sander startede den glødende interesse for fodbold på dengang højt plan i det midt- og vestjyske, da Ikast Forenede Sportsklubber (der i øvrigt lige har fejret 90-års jubilæum) i 1955 begyndte at rykke op i divisionerne og endte helt oppe blandt de bedste, og da Kristian Mosegaard blev områdets første landsholdsspiller.

"De jyske ungarere" blev Ikast kaldt, fordi Ungarns landshold dengang spillede underholdende fodbold. Der var en helt særlig kultur i og omkring Ikast FS.

Midt i 1970-erne var både divisionshold og landsholdet "de glade amatører". Hvis danske spillere flyttede til udlandet og fik penge for at spille, måtte de ikke spille på landsholdet, og de fik 2 års karantæne, når de flyttede hjem, inden de måtte spille på danske klubhold. Set i lyset af, at Danmark var et af de få lande, at reglerne var skruet sådan sammen - så satte Helge Sander og Harald Nielsen (særligt kendt som Guld-Harald fra det danske OL-hold, der vandt sølv i Rom i 1960) sig for at skrue et projekt sammen, der kunne åbne for professionel fodbold i Danmark.

Benskiner, men ikke professionel fodbold

- På Dansk Boldspil Unions (DBU) repræsentantskabsmøde i 1977 blev det besluttet, at spillerne nu fremover skulle spille med benskiner, men et meget stort flertal vendte fortsat tommelfingeren nedad for at indføre professionel fodbold i Danmark.

Først da Carlsberg meldte sig på banen og tilbød et sponsorat på 2,1 mio. kr. til dansk divisionsfodbold, foretog DBU en kovending og stemte for professionel fodbold. Så var Harald Nielsen og jeg klar over, at vores projekt var faldet, men det havde været med til at fremskynde processen, fortalte Helge Sander. Så de to havde jo så opnået det, de ville!

Det var dog langt fra det sidste, fodbold-Danmark

hørte fra Helge Sander. Efter beslutningen om professionel fodbold blev han direktør i 3. divisionsklubben, Herning Fremad. Her lykkedes det ham på forunderlig vis at skrive kontrakt med Bobby Moore, der var med på det engelske landshold, der blev verdensmestre på Wembley i 1966. Bobby Moore blev den første udenlandske spiller i dansk fodbold.

- Han fik sin debut for Herning Fremad den 9. april 1978. Vi tabte i øvrigt kampen med 1-0 til Holstebro! Med Bobby Moore fik vi i den grad "brandet" Herning Fremad og fik en fantastisk økonomi, men sportsligt var det en katastrofe. Han spillede kun ni kampe for os, hvoraf vi tabte de fem og spillede to uafgjort. Han fik 5.000 kr. pr. kamp. Så på et tidspunkt var vi nødt til at fyre ham. Det tog han pænt, erindrer Helge Sander.

Helge Sander i den smukke sal i Folkeuniversitetscentret Skærum Mølle.

Kulturen i FC Midtjylland

I dag er professionel topfodbold i Midt- og Vestjylland for længst blevet til FC Midtjylland, der fører an blandt de allerbedste i Superligaen og også begår sig flot i europæiske turneringer. I sit foredrag hæftede Helge Sander sig kort ved, hvad han synes, der er særligt kendetegnende ved FC Midtjyllands succes:

- FCM har et samarbejde med 146 små klubber i 10 kommuner i det midt- og vestjyske område. Det er for mig at se det helt afgørende for FCM's succes og den særlige kultur i og omkring klubben. Det afspejler sig bl.a. i, at man har over 10.000 tilskuere i gennemsnit pr. kamp på hjemmebane i Herning. FCM lægger vægt på, at man har en hel landsdel til at bakke op, sagde Helge Sander bl.a.

På den måde blev Helge Sanders foredrag fra start til slut en god historie - også for dem, der ellers ikke er spor interesseret i fodbold!

Historiens Dag: De fik årbogen med sig hjem

Frankrig. Italien. Argentina.

Hvad har de tre lande ret langt fra Danmark med lokalhistorie i Hardsyssel Historisk Samfund at gøre? Jo, det har de faktisk i 2025-udgaven af Hardsyssels Årbog. Tre af artiklerne i årbogen handler på forskellig vis om begivenheder og historisk baggrund, som også internationalt trækker tråde til og fra det midt- og vestjyske område, hvor Hardsyssel Historisk Samfund har sine rødder.

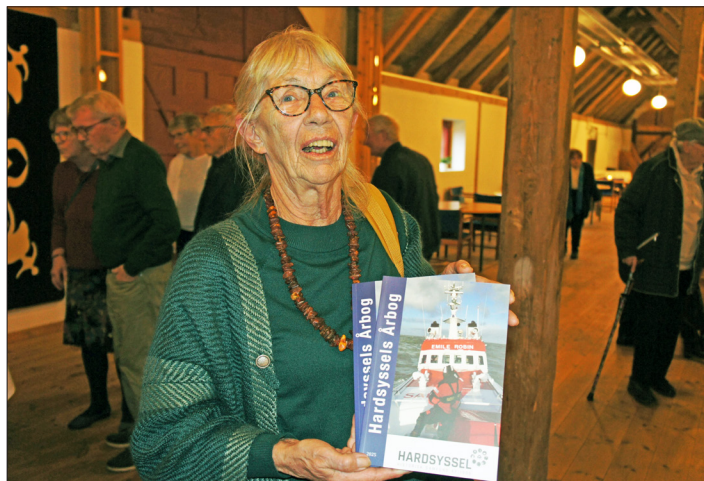
Men der er så meget andet i årbogen, som også i emner breder sig vidt omkring i de nære lokalsamfund i vores del af landet. I Hardsyssels Årbog 2025 har i alt otte forfattere bidraget med artikler, og på Historiens Dag på Skærum Mølle præsenterede årbogens redaktør, Gudrun Gormsen, artiklerne. Forfatterne i år er:

- Carsten Jensen.
- Knud Jakobsen.
- Christian Frederik Wammen.
- Ove Navntoft Enevoldsen.
- Claus Helix Nielsen.
- Søren Skadhede.
- Inger Kjær Kristensen.
- Mette Havning.

Efter Gudrun Gormsens præsentation af indholdet i Hardsyssels Årbog 2025 kunne de af medlemmerne, der deltog i Historiens Dag, få et eksemplar af årbogen med sig hjem. De øvrige medlemmer af foreningen har efterfølgende fået årbogen i deres postkasser – enten via privat omdeling af bestyrelsens medlemmer og andre frivillige eller via postomdeling.

Fire af de otte forfattere til artikler i Hardsyssels Årbog 2025 deltog i Historiens Dag. Her ses de sammen med årbogens redaktør, Gudrun Gormsen. Fra venstre Knud Jakobsen, Struer, Ove Navntoft Enevoldsen, Borris, Søren Skadhede, Horsens, og Mette Havning, København.

Ann Vestergaard Holm fra Velling var en af de mange deltagere i Historiens Dag, der fik Hardsyssels Årbog 2025 med sig hjem.

Kasserer i Hardsyssel Historisk Samfund, Frode Riber, Krunderup, og sekretær i foreningen, Bodil Grove Christensen, Aulum, sørgede for udleveringen af Hardsyssels Årbog 2025 til de medlemmer, der deltog i Historiens Dag. Her ses de to med de seneste udgivelser – årbog 2025 og gratisavisen Hardsyssel Tidende nr. 15.

De lokalhistoriske arkiver i Hardsyssel Historisk Samfunds geografiske område har mulighed for at udstille eksemplarer på deres udgivelser og materialer på Historiens Dag. Her er et udsnit af udgivelser på Historiens Dag den 25. oktober 2025.

Gode stemninger på Skærum Mølle

*Nu falmer skoven trindt om land,
og fuglestemmen daler;
nu storken flyver over strand,
ham følge viltre svaler.*

Det er som de fleste bekendt første vers af den nok mest rammende efterårssang fra Højskolesangbogen - en folkemelodi fra middelalderen med den kendte, folkekære tekst af Grundtvig. En på alle måder historisk sang.

Derfor var det også helt naturligt, at netop "Nu falmer skoven..." blev valgt som indgangssang til Historiens Dag i Hardsyssel Historisk Samfund den 25. oktober på Folkeuniversitetscentret Skærum Mølle i Vemb.

Så var stemningen for dagen slået godt an, og her er nogle af stemningsbillederne fra dagen:

Der var efterårsstemning omkring talerstolen i den flotte sal i Skærum Mølle, hvor Helge Sander holdt foredrag.

Erik Nørkjær, Aulum (til venstre på billedet) og Jannik Boisen-Møller, Holstebro, er begge meget lokalhistorisk interesserede og engagerede. Så der var bl.a. god lokalhistorisk stemning imellem de to ved Historiens Dag.

De jagtede ikke stemmer. Tidligere amtsborgmester i Ringkjøbing Amt, Knud Munk Nielsen, Bording, og tidligere borgmester i Herning og tidligere minister for videnskab, teknologi og udvikling, Helge Sander, Herning, har gennem deres respektive politiske karrierer været med i mange valgkampe for at jagte stemmer. Men på Historiens Dag den 25. oktober på Skærum Mølle – netop den dag, hvor valgkampen op til kommunalvalget den 18. november blev synlig i landskabet med ophængning af valgplakater – kunne de slappe helt af og koncentrere sig om lokalhistorie, da de ikke var på valg. Og de gjorde de – Helge Sander som foredragsholder og Knud Munk Nielsen som lyttende medlem af Hardsyssel Historisk Samfund, hvor han i øvrigt tidligere har været med i bestyrelsen. Her ses de to i god stemning ved kaffebordet sammen med Knud Munk Niensens hustru, Anna.

Der var god stemning og gode snakke på kryds og tværs blandt de ca. 75 deltagere i Historiens Dag på Skærum Mølle.

De næste arrangementer

Fra Struer til Hvide Sande - og normal ankomst i Vemb

Bestyrelsen for Hardsyssel Historisk Samfund lægger vægt på, at man med sine tre årlige arrangementer for medlemmerne over årene kommer rundt i hele det geografiske område, som foreningen dækker. Altså Lemvig, Struer, Holstebro, Herning, Ikast-Brande og Ringkøbing-Skjern kommuner. Den indgangsvinkel kommer også til at præge foreningens arrangementer i 2026 – årsmødet i marts, sommermødet og Historiens Dag i oktober. Endnu er de endelige programmer for arrangementerne ikke helt på plads. De vil blive præsenteret hurtigst muligt i vores kommende nyhedsbreve, men nedenstående er de steder, du kan glæde dig til at besøge, datoerne og en lille forsmag på indholdet:

- **Årsmøde lørdag den 14. marts**
kl. 14-17 på **Struer Museum**

Struer Museum rummer en stor udstilling om Bang og Olufsens historie gennem 100 år. Her vil Grethe Krabbe holde foredrag om B&O. I forbindelse med årsmødet holder Hardsyssel Historisk Samfund sin årlige generalforsamling.

- **Sommermøde lørdag den 13. juni**
kl. 14-17 i **Fiskeriets Hus i Hvide Sande**

Fiskeriets Hus i Hvide Sande er ramme om foreningens sommermøde. Her bliver der bl.a. holdt foredrag om "Livet på Klitten" og besigtigelse af udstillingerne i Fiskeriets Hus på egen hånd.

- **Historiens Dag lørdag den 31. oktober**
kl. 14-17 på **Skærum Mølle i Vemb**

Folkeuniversitetscentret Skærum Mølle i Vemb er traditionen tro ramme om foreningens årlige Historiens Dag. Her er der foredrag, og Hardsyssels Årbog 2026 bliver præsenteret. Endnu er der ikke sat navn på emnet for foredraget og foredragsholderen.

NB: I et indstik om arrangementer i 2026 i Hardsyssels Årbog 2025 stod der, at Historiens Dag på Skærum Mølle er lørdag den 24. oktober. Det er en beklagelig fejl fra vores side. Historiens Dag er altid den sidste lørdag i oktober, og i 2026 er den sidste lørdag den 31. oktober.

X Sæt allerede nu kryds i kalenderen ved de ovennævnte datoer.

Glædelig jul og godt nytår

Hermed vil bestyrelsen for Hardsyssel Historisk Samfund ønske alle vores medlemmer en rigtig glædelig jul og et godt nytår. Tak for stor opbakning til foreningens arrangementer i 2025 og for jeres interesse for lokalhistorien i vores område. Vi ser frem til spændende arrangementer og udgivelser i 2026.

- **Husk:** Hvis du er tilfreds med at være medlem af Hardsyssel Historisk Samfund, må du gerne fortælle det til andre – og med en opfordring til, at et medlemsskab af foreningen måske også kan have deres interesse. Måske kunne det være en julegave? Prisen for et års kontingent i Hardsyssel Historisk Samfund er 225 kr.

